

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

33. An Inquisitores possint damnare reum, vt publicè abiuret de leui? Et
an abiuratio de vehementi, quamuis fieri debeat publicè, & in loco publico;
possit tamen ex rationabili causa fieri non ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

530 Tractatus XII. De Poenis delictorum,

concurrerent / quo casu communis DD. opinio esset tenenda. Ita Rojas, & alij.

3. Restat modò respondere ad argumentum contrarium supradictum, ad quod respondeo cum Ioseph. Aldrete de rebus scriptis. lib. 1. cap. 14. n. 13. & aliis, quod in sacro Inquisitionis Tribunali diligentia DD. Inquisitorum supplet abundanter id quod defensionis, in testium nominibus supprimendis, adimitur.

4. Claudam igitur hoc quæsitum cum verbis doctis. Francisci Pegna in direct. Inquis. comm. 20. sic asserentis. Non possumus diffiteri liberum esse iudicibus fidei, & ob communem sententiam, & ob jura duos solum testes idoneos in quavis causa postulantia, & ob communem ulum sacri Tribunalis Inquisitionis, ad voces duorum testium idoneorum, reum hujus criminis condemnare. Negativa sententia valde benigna est & secuta, quæ tunc potissimum non esset condemnanda, quando reus insignis probitatis communiter haberetur, & integræ famæ & incorruptæ vitæ; tunc enim non esset incongruum, aut differte supplicium, donec fortè aliæ accederent conjecturæ & probationes; aut mitius punire, & hac etiam ratione videntur loquuti hujus opinionis asserentes. Ita Pegna. Vnde reus malæ vitæ & famæ potest puniri à DD. Inquisitoribus tanquam hæreticus ex delatione duorum testium, dummodo sint testes, & omni exceptione majores, & ita præter DD. citatos tenet etiam Maleus maleficarum tom. 1. p. 3. q. 2. & hæc dicta sunt in rigore loquendo, nam hodie praxis nostræ Inquisitionis Hispanicæ, regulariter non damnat quoscunque hæreticos ad penam ordinariam, nisi per tres testes testes idoneos.

RESOL. XXXIII.

An Inquisitores possint damnare reum, ut publicè abjuret de levi?

Et an abjuratio de vehementi, quamvis fieri debeat publicè, & in loco publico, possit tamen ex rationabili causa fieri non publicè, sed secreto?

Et notatur, quod etas necessaria ad abjuratorem in masculis est 14. annus, & in feminis 12.

Et advertitur, quod si supra dicti reconciliantur ex hæresi formali propter eorum confessionem, & postea relabuntur, ex misericordia, consulto Supremo Consilio Inquisitorum, videntur admittendi pro illa vice, non obstantè relapsu? Ex p. 4. tr. 7. Ref. etiam 33.

Sup. hoc in §. 1. Negativam sententiam docet Sanctarell. tr. de hæresi, c. 41. dub. 2. n. 4. Sigismund. Scaccia de judic. caus. & c. lib. 1. c. 5. n. 10. Pegna in direct. Inquis. p. 2. licet ad lin. comm. 40. Barbosa in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 7. c. 9. n. 12. & Rojas singul. 1. n. 26. ubi sic ait: Secunda differentia quæ est inter abjuratorem de vehementi, & de levi est respectu loci; nam abjuratio de vehementi fit solemniter in conspectu totius populi, sed de levi in domo Episcopi, vel coram Inquisitoribus. Ita ille, & ante omnes Simanca tit. 1. n. 24.

2. Verùm hæc sententia ita absolute prolata (pactantorum virorum) mihi non placet, & hodie praxis S. Inquis. Hispan. in aliquibus casibus, ut patet, est in contrarium: nam contrahentes binas nuptias abjurant de levi, & tamen publicè: idem etiam faciunt aliquando blasphemii, legentes libros hæreticorum, Astrologi judicarij, &c. ut infra suis locis parebit. Vnde libenter adhæreo sententiæ Eymerici, qui pro sua sententia male citat Rojas, in direct. Inquis. p. 3. n. 161. ubi docet quod reus si est suspectus publicè, debet etiam publicè abjurare de levi; si autem non, abjurabit in Audientia secreta Inquisitorum, secundum quod apud plures, vel pauciores suspectus fuerit de hæresi. Igitur in casibus

contingentibus, hoc remittendum puto arbitrio DD. Inquisitorum; & ideo Sousa in apbor. Inquis. lib. 2. c. 40. n. 5. loquens de abjuratone levi, sic ait: Hæc abjuratio aliquando fit publicè, aliquando verò secretè, secundum quod culpa publica, vel occulta fuerit, prout Inquisitoribus videbitur. Ita ille.

3. Nota etiam quod licet abjuratio de vehementi, debet fieri publicè, & in loco publico, ut diximas, & docet Riminald. lib. 6. conf. 186. Menoch. de arbit. lib. 2. c. 3. n. 1. & constat ex cap. ad abolendam, §. preterea, de hæret. & ibi Bartolus n. 6. Socin. n. 8. & Ananias n. 12. & ex Bulla Martini V. tamen aliquando, ut optime notat Pegna in direct. Inquis. p. 3. comm. 40. n. 161. rationabilis causa potest suadere, ut abjuratio de vehementi efficiatur etiam non publicè, sed secretè. Etas verò necessaria ad abjurandum in masculis est 14. annus in feminis 12. ut patet ex Confil. Tolet. c. 11. & Bituricensi cap. 31. Non desinam tamen hic apponere verba iustit. Vallisolet. anno 1488. §. 12. sic asserentis. [Los menores de edad de discrecion assi hombres como mugeres no sean obligados a abjurar publicamente salvo del puep de los dichos años de discrecion, que son doze en embra, y catorce en varon y que assi se enjenda el capitulo de las ordenaciones de Sevilla que en esto dispone, y que sendo mayores de los dichos años, abjuren de loque hizieren en menor edad, siendo doli capaces.] Quæ verba ut observat Patamus lib. 3. q. 4. n. 17. & ante illum Pegna in direct. p. 3. comm. 40. n. 162. indicare videntur pueros ante ann. 14. & feminas ante 12. posse abjurare, non tamen publicè, si doli capaces fuerint. Sed ego puto, hanc sententiam raro à DD. Inquisitoribus in praxi deducendam esse, & ideo Sousa in apbor. lib. 2. c. 40. n. 4. sic ait: Masculi ante 14. annum, femina verò ante 12. non abjurant, nisi raro, etiam si sint doli capaces. Ita ille, & Pegna loc. cit.

4. Advertendum est tamen, quod supradicti si reconciliantur ex hæresi formali propter eorum confessionem, & postea relabuntur, ex misericordia consulto supremo Inquis. Consilio videntur admittendi pro illa vice, non obstantè relapsu, iterum ad reconciliationem, & ita tenet Inquisitor San Vincente in manu tr. c. 9. §. 3. ubi sic ait: Si el relapso esta convencido de la relapsia por testigos, haviendo sido la primera vez solo convencido por su confession, aunque en rigor deve ser relaxado, se deve atender mucho a la edad y capacidat del Reo, al tiempo de la primera reconciliacion, pues por los menores siendo de los que abjuraron los errores, que tuvieron menores las mugeres de doze y los hombres de quatorce años, conforme a la instruccion de Valladolid, ibi doli capaces, parece que se deve ular con ellos de misericordia, admitiendo los segunda vez à reconciliacion consultando siempre al Consejo.] Sic ille. Cuius opinio deserviet supra proximè cap. 26. de relapsu.

RESOL. XXXIV.

An Inquisitores debeant punire tanquam hæreticum, facientem ritus hæreticales, seu proferentem verba hæreticalia, & negantem intentionem? Ex p. 4. tr. 7. Ref. etiam 34.

§. 1. Ego more meo breviter, & clarè colligè aliquod Io. Rojas de hæret. p. 1. n. 276. & seq. & n. 583. & seq. Albertin. de agnosc. q. 8. m. 12. q. 32. m. 7. q. 34. n. 57. & alij, asserunt quod si quis confessus, vel convictus, dicat se ritus hæreticales fecisse, sed negentem, ut hæreticus puniendus est, & ideo relaxandus Curie ut hæreticus negativus. Verùm his non seculari, tanquam hæreticus negativus. Verùm his non obstantibus, Didacus Canera in 99. crim. rubr. de hæret. cap. 1. dub. 6. n. 69. concludit, quod licet de rigore juris